

ΕΝΤΥΠΟ
ΚΑΕΙΣΤ
ΑΡ. ΑΣΕΠ
108 00
Κ.Δ.Α.

ΕΛΛΑΣ

ΕΓΧΡΕΙΒΕΤ
Κ.Δ.Α.
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

PORT
PAVE
HELLAS

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
ΜΕΣΟΓΕΙΟΝ 2 Γ ΚΤΙΡΙΟ - 115 27 ΑΘΗΝΑ

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Τόμος 36 - Τεύχος 2 - Μάϊος - Αύγουστος 1997

NOSILEFTIKI

QUARTERLY PUBLICATION OF THE
HELLENIC NATIONAL GRADUATE NURSES ASSOCIATION

Vol 36 - No 2 - May - August 1997

ISSN 1105-6843

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Άρθρο σύνταξης Δρ. Α. Παπαδαντωνάκη	67
2. Νοσηλευτικές Προσεγγίσεις στα σύγχρονα προβλήματα υγείας (Εναρκτήρια ομιλία) Ε. Δημοπούλου	69
3. Συμπεράσματα 24ου Πανελληνίου Συνεδρίου Μ. Τσοπάνογλου	72
4. Μία νέα εποχή για τη Νοσηλευτική στην Ευρώπη J. E. Asvall. Απόδοση: Ε. Λαργκατζή, Σ. Ιωακειμίδου	77
5. Αναφορά στη δομή και οργάνωση του Βρετανικού Συστήματος Υγείας Γ. Πιεράκος	88
6. Εξασφάλιση ποιότητας στη φροντίδα υγείας: Τάσεις και Προοπτικές Χρ. Πλατί, Μ. Πριάμη	99
7. Προβλήματα επικοινωνίας και διαπροσωπικών σχέσεων των σπουδαστών της Νοσηλευτικής στον κλινικό χώρο Δρ. Σ. Κοτζαμπασάκη, Θ. Στρουμπούκη	109
8. Ένα σύστημα αξιολόγησης της βαρύτητας της νόσου βασισμένο σε παρεμβάσεις φροντίδας (T.I.S.S.) Φ. Κυρίτση	119
9. Επικοινωνία των κωφών ασθενών με το προσωπικό φροντίδας υγείας Ι. Ε. Λιαρμακόπουλος, Ειρ. Ν. Γράψα	125
10. Η ηχορύπανση στο ορθοπαιδικό χειρουργείο κατά τη διάρκεια ολικής αρθροπλαστικής ισχίου και γόνατος Χ. Τσιού, Θ. Παπαπολυχρονίου, Γ. Ευθυμιάτος, Κ. Ζαχαρόπουλος, Δ. Ευθυμιάτος	131
11. Συμβουλευτική για τους μαθητές νοσηλευτικής: Πολυτέλεια ή ανάγκη; Π. Δημητρίου	138
12. Η συνεχιζόμενη εκπαίδευση στους νοσηλευτές: Υποχρεωτική ή εθελοντική; Α. Μαλλίδου	143
13. Νοσηλευτική φροντίδα της οικογένειας. Αιφνίδια ασθένεια και οικογένεια Δρ. Δ. Σαπουντζή-Κρέπια	148
14. Οδηγίες για τους συγγραφείς	155

CONTENTS

1. Editorial Dr. A. Papadantonaki	67
2. Nursing approaches to current health problems. Address to the 24th Pan-Hellenic Nursing Congress E. Dimopoulou	69
3. Conclusions of the 24th Pan-Hellenic Nursing Congress M. Tsopanoglou	72
4. A new era for Nursing in Europe J. E. Asvall. Translation: E. Largatji, S. Ioakimidou	77
5. Reference to the structure and organization of the British Health Services G. Pierakos	88
6. Quality Assurance in Health Care: Trends and Perspectives Cr. Plati, M. Priami	99
7. The communication and interpersonal relationship problems of student nurses' in the clinical area Dr. S. Kotzampasaki, T. Stroumpouki, A. Stavropoulou	109
8. Therapeutic Intervention Scoring System (T.I.S.S.) F. Kyritsi	119
9. Communication of deaf patients with health care staff I. E. Liarmakopoulos, I. N. Grapsa	125
10. Noise pollution in orthopaedic operating room during total joint-arthoplasties of hip or knee C. Tsiou, T. Papapolychroniou, G. Efthymiatis, C. Zaxaropoulos, D. Efthimiatis	131
11. Counselling for nursing students: Luxury or necessity? P. Dimitriou	138
12. Continuing education in nursing: Mandatory or optional; A. Mallidou	143
13. Family nursing: Sudden illness and family Dr. D. Sapountzi-Krepia	148
14. Instructions to authors	155

- «ΤΑ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΕΝ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΔΝΕ».
- ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΝΑ ΜΑΣ ΤΟ ΚΑΝΕΤΕ ΓΝΩΣΤΟ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσηλευτριών - Νοσηλευτών
Ελλάδος
Πύργος Αθηνών, Γ κτίριο, 2ος όροφος
Μεσογείων 2, 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 77 02 861

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ε. Αγιώτου-Δημοπούλου
Α. Καλοκαιρινού
Α. Παπαδαντωνάκη
Ε. Πατηράκη
Α. Πορτοκαλάκη
Ε. Χαρολαμπίδου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Ασπασία Παπαδαντωνάκη
Επ. Επίκουρος Καθηγήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής
Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Α.Β.Ε.Ε.
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 80, 114 71 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 3624.728, 3609.342, 3601.605, FAX: 3601.679

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Νοσηλεύτριες/ές-Σπουδάστριες/ές	5.000	δρχ.
Όργανισμοί-Εταιρείες-Βιβλιοθήκες	9.000	δρχ.
Εξωτερικού	80	\$
Τιμή τεύχους	1.500	δρχ.
Τιμή τευχών 1992-1996	1.200	δρχ.
» » 1990-1991	1.000	δρχ.
Παλαιότερα τεύχη	800	δρχ.

Η Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση στους Νοσηλευτές Υποχρεωτική ή εθελοντική;

Μαλλίδου Αναστασία

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια του Τμήματος της Νοσηλευτικής
Προϊσταμένη Νοσηλεύτρια του Γ.Ν. Παιδων Πεντέλης (Γ.Ν.Π.Π.)

ΜΑΛΛΙΔΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Η Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση στους Νοσηλευτές Υποχρεωτική ή Εθελοντική; Η παρούσα εργασία αναφέρεται στην ελλιπή Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση (Σ.Ε.) των νοσηλευτών, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της υποχρεωτικής και της εθελοντικής εκπαίδευσης, καθώς και προτάσεις για την οργάνωση προγράμματος συνεχιζόμενης εκπαίδευσης σαν μια ισόβια διαδικασία για τους νοσηλευτές. **Νοσηλευτική 2: 143-147, 1997**

1. Εισαγωγή

Ως Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση (Σ.Ε.) ορίζεται η παράταση ευκαιριών για διάβασμα, μελέτη και εκπαίδευση των ατόμων μετά την απομάκρυνσή τους από το χώρο της βασικής εκπαίδευσης (σχολές, κολέγια, πανεπιστήμια).

Η Σ.Ε. για τους νοσηλευτές θεωρείται και είναι απαραίτητη. Η Poriel (1977) δηλώνει ότι η Σ.Ε. έχει γίνει τόσο αναγκαία που θα πρέπει να γίνει αποδεκτή σαν ανθρώπινο δικαίωμα και κοινωνική ανάγκη.¹

Κανένα εκπαιδευτικό σύστημα, όσο τέλειο και αν είναι, δεν μπορεί να εγγυηθεί τη διαρκή επίκαιρη γνώση στους πτυχιούχους του.² Η νοσηλευτική πράξη, όπου και αν εφαρμόζεται, δεν είναι μία στατική δραστηριότητα, αλλά μια δυναμική διεργασία.

Η ιδέα της Σ.Ε. δεν είναι τόσο νέα όσο ο όρος. Γνωστά είναι τα ρητά:

«Γηράσκω αεί διδασκόμενος», και «Έν οίδα

ότι ουδέν οίδα». Η Σ.Ε. στους νοσηλευτές αρχικά γινόταν στο χώρο εργασίας, αλλά οι διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες εργασίας (τεχνολογική πρόοδος, πληθώρα γνώσεων, κ.ά.) και οι πρόσφατες ραγδαίες αλλαγές σε όλο το κοινωνικό σύστημα, διαφοροποίησαν τη κατάσταση και έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία της. Έτσι, η ιδέα της «ενδοϋπηρεσιακής εκπαίδευσης» διαμορφώθηκε σε «συνεχιζόμενη εκπαίδευση» εντός και εκτός του ιδρύματος.

Καθορίσθηκε δε σε τρεις (3) διαφορετικές περιοχές εκπαίδευσης:

- επίσημες ακαδημαϊκές σπουδές,
- συνεχιζόμενη εκπαίδευση, και
- ανεξάρτητη ατομική μάθηση.

Παρ' όλο ότι η ανάγκη για Σ.Ε. είναι μεγάλη, τίθεται το πρόβλημα: υποχρεωτική, ατομική ή εθελοντική εκπαίδευση;

Το καταστατικό του Διεθνούς Συμβουλίου των Νοσηλευτών (ICN), τονίζει: «η Σ.Ε. πρέπει να περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών

θεμάτων, μεταπτυχιακά προγράμματα, και μεταπτυχιακούς ακαδημαϊκούς τίτλους». Αλλά ποια είναι η κατάσταση στην Ελλάδα;

2. Ελλάδα σήμερα

Σε έρευνα που έγινε από ομάδα νοσηλευτών στην Αθήνα το 1994, της οποίας τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν στο 21ο Ετήσιο Πανελλήνιο Νοσηλευτικό Συνέδριο, διαπιστώνουμε ότι:

- τα 2/3 των νοσηλευτών δεν είναι μέλη σε κάποια επιστημονική εταιρεία υγείας,
- το 55,4% των νοσηλευτών δεν είναι συνδρομητές σε περιοδικό επιστημών υγείας,
- η συγγραφική τους παρουσία δεν είναι υψηλή. Μόνο το 16,8% έχει δημοσιεύσει ή ανακοινώσει εργασία,
- η πρωτοβουλία της επιμόρφωσης των νοσηλευτών είναι κατά 51,5% ατομική, ενώ παράλληλα υπάρχει και η ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση (43,1%),
- τα κίνητρα συμμετοχής των νοσηλευτών σε συνέδρια είναι κυρίως: η συλλογή βεβαιώσεων συμμετοχής (39%), δημόσιες σχέσεις και γνωριμίες (39%), εκπαιδευτική άδεια (20,9%), κ.α.³

3. Εθελοντική Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση

Τα **πλεονεκτήματα** της εθελοντικής Σ.Ε., που ο O'Kell (1986) ορίζει σαν μια (ανεπίσημη) εκπαίδευση που μπορεί να έχει την πολύ απλή μορφή της μελέτης βιβλίων, εκπόνησης εργασιών, της συνεργασίας μέσα σε επιτροπές, συμμετοχής σε εκπαιδευτικές ομάδες, επίλυσης ενός προβλήματος (problem-oriented learning), κ.ά., είναι ότι ο ενδιαφερόμενος:

- ⇒ γνωρίζει τις προσωπικές του ανάγκες,
- ⇒ αναζητά λύσεις σε υπαρκτά προβλήματα με ρεαλιστικές βάσεις,
- ⇒ βασίζεται στις εμπειρίες του,
- ⇒ παίρνει τη πρωτοβουλία με ή χωρίς τη βοήθεια των άλλων στο να διαμορφώσει τους στόχους

και να εντοπίσει τις ελλείψεις του επιλέγοντας και εφαρμόζοντας τις κατάλληλες γι' αυτόν στρατηγικές και αξιολογώντας τα αποτελέσματα,

- ⇒ ενδιαφέρεται για τη προσωπική και επαγγελματική του εξέλιξη,
- ⇒ επιλέγει τα θέματα που τον ενδιαφέρουν,
- ⇒ διατηρεί τη ποιότητα μάθησης σε υψηλά επίπεδα, καθώς θέματα μειωμένου ενδιαφέροντος κινδυνεύουν να αποτύχουν λόγω μη συμμετοχής των εκπαιδευομένων.

Αντίθετα, τα **μειονεκτήματα** της εθελοντικής συνεχιζόμενης εκπαίδευσης που έχουν βρεθεί σε πολλές έρευνες, όπως των: Berg 1973, Davies 1979, Puetz 1980, Meidani 1992 και άλλων, είναι:

- η έλλειψη σχετικότητας του προγράμματος που επέλεξε ο νοσηλευτής να εκπαιδευτεί με το αντικείμενο εργασίας του
- ο περιορισμένος χρόνος που τον εμποδίζει να συνεχίσει την εκπαίδευσή του
- το κόστος της Σ.Ε.
- άλλες προσωπικές δραστηριότητες και προβλήματα, όπως: οικογένεια, παιδιά, κ.ά.
- η αδυναμία να διακρίνουν οι ενδιαφερόμενοι την ανάγκη για επιμόρφωση
- η έλλειψη επαγγελματικής συνείδησης (Duquette et al, 1988).

4. Υποχρεωτική Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση

Υποχρεωτική Σ.Ε. είναι η κατευθυνόμενη εκπαίδευση (Burnard, 1989) που μπορεί να χαρακτηριστεί σαν «επίσημη» μορφή εκπαίδευσης και περιλαμβάνει οργανωμένα προγράμματα, σεμινάρια, συνέδρια, μετεκπαίδευση κ.λ.π.

Οι Η.Π.Α. και Καναδά έχουν οργανώσει συστηματικά προγράμματα Σ.Ε. ενδονοσοκομειακά, αλλά και εξωνοσοκομειακά, που παρέχονται από ανεξάρτητους φορείς, όπως ιδιωτικά ή δημόσια κολέγια, επαγγελματικοί σύνδεσμοι, κ.ά.

Τα **πλεονεκτήματα** της υποχρεωτικής Σ.Ε. είναι:

- ⇒ το μειωμένο κόστος της παρακολούθησης των προγραμμάτων ανά νοσηλεύτη,
- ⇒ η οργάνωση της από φορείς με κύρος, που καλύπτουν αξιολογικά πεδία γνώσεων,
- ⇒ η μείωση του απαιτούμενου χρόνου, εφ' όσον η εκπαίδευση γίνεται στο χώρο εργασίας και σε ώρες απασχόλησης των νοσηλευτών από την υπηρεσία.

Από την άλλη πλευρά όμως, τα **μειονεκτήματα** της υποχρεωτικής Σ.Ε. είναι ότι:

- η κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών και όχι οι προσωπικές ανάγκες των νοσηλευτών για επιμόρφωση,
- η έλλειψη αξιολόγησης του προγράμματος, η μη εκτίμηση των στόχων του και η αδιαφορία των υπευθύνων για βελτίωση των προγραμμάτων,
- η έλλειψη παροχής κινήτρων για παρακολούθηση των προγραμματισμένων μαθημάτων,
- η έλλειψη ενδιαφέροντος για το συνεχιζόμενο πρόγραμμα, επειδή είναι μέρος του «πρέπει» και όχι του «μ' αρέσει»,
- η έλλειψη πρωτοβουλίας από μέρους του ενδιαφερομένου.

5. Απόψεις επωνύμων στο θέμα της Σ.Ε.

Στη δεύτερη διάσκεψη των νοσηλευτών του Nursing Times, που έγινε στις 20 και 21 Ιουλίου '94, αναφέρθηκε ότι είναι απαραίτητο όσο ποτέ άλλοτε οι νοσηλευτές να διατηρούν τις γνώσεις τους επίκαιρες με τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, η οποία αυξάνει τα προσόντα τους και οδηγεί σε υψηλά επίπεδα επαγγελματισμού. Επίσης, η Cathy Hull, υπεύθυνη στο Nursing Times, συζητάει για την απαραίτητη συνύπαρξη της κλινικής εμπειρίας και της επαγγελματικής ανάπτυξης για την απόκτηση του επαγγελματισμού.⁴

Η πρόεδρος του Καναδικού Συνδέσμου των Πανεπιστημιακών Σχολών της Νοσηλευτικής, Denis Alcock, επισημαίνει ότι: «οι νοσηλευτές πολύ σύντομα θα είναι αυτόνομοι και ανεξάρτητοι επαγγελματίες, με περισσότερη έμφαση

στην υγεία από την ασθένεια, αρκεί να επικεντρώσουμε την εκπαίδευσή μας στο πώς θα συνεχίσουμε τη μάθηση σαν μια ισόβια διαδικασία».⁵

Επιπλέον, πολλοί ερευνητές (Houle, 1980 and McGuire et al. 1983) θεωρούν ότι η Σ.Ε. είναι πολύ σημαντικός παράγοντας στην ανάπτυξη των επαγγελματικών προσόντων που συντελούν στην αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών υγείας και στη βελτίωση της παρεχόμενης φροντίδας.⁶

Η Warmouth (1987) και η Owen (1985) στις μελέτες τους σχετικά με την επίδραση που έχει η Σ.Ε. στους νοσηλευτές, επιβεβαιώνουν αλλαγές στη σκέψη και τη θεώρηση τους απέναντι στους ασθενείς και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Επιπλέον, αλλαγές παρατηρούνται στον τρόπο που άρχισαν πλέον να αντιμετωπίζουν τους ρόλους τους ως νοσηλευτές. Κύρια χαρακτηριστικά τους ήταν η σιγουριά και ο ενθουσιασμός για το επάγγελμά τους, το αίσθημα δύναμης που ένοιωθαν και τις πρωτοβουλίες που αναλάμβαναν. Επίσης, παρατηρείται επίδραση στην εύκολη υιοθεσία καινοτομιών, αλλά και στη δημιουργικότητα της σκέψης.⁷

Η Western Interstate Commission for Higher Education στις Η.Π.Α. σε μια έκθεση της υπογραμμίζει την ανάγκη ύπαρξης συντονισμένων προσπαθειών για τη παροχή Σ.Ε. και ενθάρρυνσης των ατόμων για συμμετοχή. Και αυτό, διότι πάνω από 70% των εν ενεργεία νοσηλευτών δεν παρακολουθούν οργανωμένα προγράμματα για την αύξηση των γνώσεων τους και τη βελτίωση της απόδοσής τους.

Σήμερα, με τη παγκόσμια οικονομική κρίση το εθελοντικό σύστημα εκπαίδευσης φαίνεται να είναι το πιο κατάλληλο. Από την άλλη πλευρά, όμως, το ίδιο σύστημα δημιουργεί ερωτηματικά που έχουν σχέση με τη συμμετοχή των νοσηλευτών σ' αυτά τα προγράμματα. Υπάρχει η αντίληψη ότι όταν κάτι δεν είναι υποχρεωτικό, τότε παραμελείται. Γιατί, όμως, οι νοσηλευτές δεν παρακινούνται από μόνοι τους στη Σ.Ε.; Πιθανόν αυτό να έχει σχέση με τη χαμηλή καταξίωση που έχει το επάγγελμα ακόμα και από τους ίδιους

τους νοσηλευτές. Θεωρώντας του εαυτούς τους κατώτερους και υποδεέστερους από τους άλλους επαγγελματίες υγείας (γιατρούς, διοικητικούς, κ.λπ.) δεν παίρνουν στα χέρια τους την ευθύνη και τη πρωτοβουλία για διεκδίκηση του δικαιώματος για γνώση και επαγγελματική εξέλιξη. Εξαιτίας της ελλιπούς εκπαίδευσης αισθάνονται αβεβαιότητα για τις γνώσεις, χάνουν την αυτοεκτίμησή τους και περιορίζονται στο ρόλο του παθητικού δέκτη και εκτελεστή των εντολών των «ανωτέρων». Αυτή η χαμένη εμπιστοσύνη μπορεί να ανακτηθεί μόνο αυξάνοντας το επίπεδο των γνώσεών τους και κρατώντας συνεχώς επαφή με τη πρόοδο.

6. Προτασεις

Είναι κοινά αποδεκτό ότι σήμερα στην Ελλάδα δεν υπάρχουν οργανωμένα προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης για νοσηλευτές. Και όπου αυτά δειλά εμφανίζονται, είναι σταγόνα στον ωκεανό.

Προτείνουμε λοιπόν, κατ' αρχήν την καταγραφή της σημερινής κατάστασης στα δημόσια ελληνικά νοσοκομεία και τις απόψεις των νοσηλευτών και των βοηθών τους για την Σ.Ε. Επιπλέον, προτείνουμε:

1. Ενίσχυση της θετικής στάσης των νοσηλευτών απέναντι στην ανάγκη για διαρκή επιμόρφωση και εκπαίδευση.
2. Δημιουργία οργανωμένου προγράμματος Σ.Ε. υπό την εποπτεία και ευθύνη του επαγγελματικού και επιστημονικού συνδέσμου των νοσηλευτών (π.χ. Ε.Σ.Δ.Ν.Ε.Ο με τη μορφή study-days, κινήτρων επαγγελματικής εξέλιξης, κ.λπ. με υποχρεωτικό χαρακτήρα. Η μορφή αυτή της Σ.Ε. θα οδηγήσει:
 - α) στην αποδέσμευση της Σ.Ε. από τον έλεγχο των Δ.Σ. των νοσοκομείων, και
 - β) στην αυτονομία της επαγγελματικής εκπαίδευσης των νοσηλευτών.
3. Ίδρυση επαγγελματικής βιβλιοθήκης στα γραφεία του Ε.Σ.Δ.Ν.Ε. με περιοδικά, βιβλία, εκδόσεις και γενικά επιστημονικό υλικό και χρήση αυτών από τους νοσηλευτές.
4. Δημιουργία προγράμματος Σ.Ε. των στελε-

κών της Νοσηλευτικής Υπηρεσίας (προϊστάμενοι, τομάρχες, διευθυντές) σε θέματα αξιολόγησης, επικοινωνίας, εκπαίδευσης, κ.ά.).

5. Δημιουργία συστήματος αξιολόγησης της παρεχόμενης Σ.Ε. και εμπύκνωσης των νοσηλευτών για συμμετοχής στην αξιολόγηση και στη διαδικασία οργάνωσης των προγραμμάτων Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης.

7. Επίλογος

Η διαδικασία της Σ.Ε. αποτελεί ζωτική ανάγκη για τον σύγχρονο Νοσηλευτή και πρέπει να διαρκεί ισόβια, διότι:

α) Οι νοσηλευτές έχουν το προνόμιο να φροντίζουν ανθρώπινες υπάρξεις. Εφ' όσον λοιπόν, ο άνθρωπος έχει υψίστης σπουδαιότητας αξία, η νοσηλευτική φροντίδα πρέπει να είναι πολύ υψηλής ποιότητας. Μειριότητα είναι απαράδεκτη.

β) Όσο πιο πολλές φορές ανακαλείται και επαναλαμβάνεται κάτι, τόσο πιο εύκολα απομνημονεύεται. Ο Minton αναφέρει ότι από τις δύο ώρες μαθήματος, το 75% ξεχνιέται.⁸

Απαιτείται επομένως, επένδυση στην εκπαίδευση των Νοσηλευτών και στη διατήρηση της ικανότητάς τους δια μέσου της Σ.Ε. Σύντομα τότε, θα διαπιστώσουμε βελτίωση της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας.⁹

MALLIDOU ANASTASIA *Continuing Education in Nursing: Mandatory or Optional? This article is referred to the nurses' lack of continuing education, the advantages and disadvantages of mandatory and optional education and suggestions to organize a program in continuing education as a life procedure for nurses. Nosileftiki 2: 143-147, 1997.*

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Μειδάνη Μ. (1994), «Η συμβολή της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης στην παροχή ποιότητας νοσηλευτικών υπηρεσιών - Αντικειμενικά προβλήματα και προτάσεις ανάπτυξης», Νοσηλευ-

- τική Γραμμή, τευχ. 12, Νοεμ. - Δεκ. 1994, σελ. 8-11.
2. Λανάρα Β. (1994), «Διοίκηση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών: Θεωρητικό και Οργανωτικό πλαίσιο», Αθήνα, 1994.
 3. Γιαννούλης Ν., Γεράκης Θ., Δέδε Β., Κωνσταντινίδης Θ. (1994) «Τάσεις και αξιοποίηση της επιμόρφωσης των εργαζομένων νοσηλευτών σήμερα», Πρακτικά 21ου Ετήσιου Πανελληνίου Νοσηλευτικού Συνεδρίου, Αθήνα, 17-19 Μαΐου 1994.
 4. Mangan Paul (1994), «Staff nurse education, accountability and practice», Nursing Times, Vol. 90, No. 28, 1994, pp. 38-39.
 5. Sibbald B. (1994), «2020: Vision of Nursing», Canadian Nurse, March 1995, pp. 33-36.
 6. Palmer Anne (1994), «Continuing Professional Education: Individual Responsibility, Collective Conciousness» The Journal of Continuing Education in Nursing, Vol. 25, No.2, pp. 59-64.
 7. Μειδάνη Μ. (1994), «Μελέτη των απόψεων των νοσηλευτών για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση στην Ελλάδα», Πρακτικά 21ου Ετήσιου Πανελληνίου Νοσηλευτικού Συνεδρίου, Αθήνα, 17-19 Μαΐου 1994.
 8. O'Donnell Jane (1995), «Learning Power», Nursing Times, Vol. 91, No. 24, pp. 45.
 9. Lanara BA (1994), «Continuing Education in Greece», The Journal of Continuing Education in Nursing, Vol. 25, No. 2, March - April 1994, pp. 88-89.